

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 2014

7/2014

L a k i

alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista

Annettu Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 2014

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tavoitteena on luoda vuorovai-
kutukseen, eri toimijoiden työnjakoon ja yh-
teisiin tavoitteisiin perustuva alueiden kehit-
tämisen järjestelmä. Tavoitteena on lisäksi
sovittaa yhteen kansallisen aluepolitiikan ja
Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan
toteuttaminen toimivaksi kokonaisuudeksi.
Järjestelmä luo edellytykset aluelähtöiselle
kestävään kehitykseen perustuvalla kasvulla
ja uudistumiselle sekä hyvinvoinnille ja sosi-
aaliselle eheydelle.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alueiden kehittämi-
seen sekä alueiden kehittämistä koskevien
kansallisten ja Euroopan unionin rakenera-

hastoista rahoitettavien suunnitelmien ja oh-
jelmien valmisteluun, hallinointiin, arvioin-
tiin, seurantaan ja yhteensovittamiseen.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *alueella* maakuntajakolain (1159/1997)
mukaisia maakunnan alueita tai valtion alue-
hallintoviranomaisten toimialueita sekä valta-
kunnallisessa toiminnassa Manner-Suomen
aluetta;

2) *rakenerahastoilla* Euroopan aluekehi-
tysrahastoa, jäljempänä *aluekehitysrahasto* ja
Euroopan sosiaalirahastoa, jäljempänä *sosi-
aalirahasto*;

3) *rakenerahasto-ohjelmalla* Kestävää
kasvua ja työtä 2014–2020 -toimenpide-oh-
jelmaa;

4) *alueellisilla suunnitelmilla* aluelähtöi-
sesti ja alueellisen organisaation johdolla teh-
tävää ohjelmavalmistelua;

5) *valtakunnallisilla teemoilla* ohjelmassa
olevia valtakunnallisia tavoitteita ja toimin-
taa, jotka on valmisteltu ministeriöiden kes-

ken niiden keskeisten strategioiden pohjalta;

6) *rakennerahastovoilla* Euroopan komission Euroopan unionin talousarvioista Suomeen myöntämiä rakennerahastojen varoja;

7) *välittävällä toimielimellä* viranomaista, joka hoitaa hallinto- tai todentamisviranomaisen puolesta tuen saajiin liittyviä tehtäviä; ja

8) *yleisasetuksella* yhteiseen strategiakehykseen kuuluvaa Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1303/2013.

4 §

Alueiden kehittämisen tavoitteet

Alueiden kehittämisen tavoitteena on:

1) vahvistaa alueiden tasapainoista kehitymistä sekä kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä;

2) vahvistaa ja monipuolistaa kestäväällä tavalla alueiden elinkeinorakennetta sekä edistää taloudellista tasapainoa;

3) edistää kestäväää työllisyyttä sekä väestön osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta;

4) vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja kannustaa käytettävissä olevien voimavarojen täysimääräiseen käyttöön kestäväällä tavalla;

5) parantaa alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistää niiden kulttuuria;

6) parantaa elinympäristön laatua ja kestäväää alue- ja yhdyskuntarakennetta.

5 §

Vastuu alueiden kehittämisestä

Vastuu alueiden kehittämisestä on kunnilla ja valtiolla sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Alueiden kehittämiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta kussakin maakunnassa vastaa maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena. Maakunnan liitto on kuntayhtymä, jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla niille säädettyjä tai erikseen määrättyjä valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämis-tehtäviä toimialueellaan.

6 §

Alueiden kehittämisen suunnittelu

Valtioneuvosto päättää hallituskaudella toteutettavista valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä (*aluekehittämispäätös*).

Alueiden kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät hallinnonalaansa varten alueiden kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana valtioneuvoston päätöstä. Painopisteiden tarkentamiseksi ja toteuttamiseksi voidaan laatia useampia kuin yhtä hallinnonalaa koskevia erityisohjelmia.

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 25 §:ssä tarkoitettu maakuntasuunnitelma, muuta alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava sekä maakunnan kehittämisen lähtökohtien tavoitteet osoittava maakuntaohjelma. Maakuntakaavasta säädetään erikseen.

Lisäksi laaditaan Euroopan unionin rakenerahasto-ohjelmia.

Edellä tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamista voidaan rahoittaa valtion talousarvion rajoissa.

2 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

7 §

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa alueiden kehittämisestä ja siihen liittyvästä yhteensovittamisesta sekä aluekehittämispäätöksen ja kansallisten rakenerahasto-ohjelmien valmistelusta yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden alueiden kehittä-

misen tai ohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisten tahojen kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta hallinto- ja todentamisviranomaisena. Työ- ja elinkeinoministeriö voi siirtää osan hallinto- ja todentamisviranomaisen tehtävistä välittävälle toimielimelle.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö vastaa maakuntaohjelmien ja muiden tämän lain mukaisten kansallisten ohjelmien valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamisesta, seurannasta ja arvioinnista yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien liittojen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muiden alueiden kehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa.

8 §

Rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomainen

Hallintoviranomainen vastaa yleisasetuksen 125 artiklan mukaisesti rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta noudattaen moitteettoman varainhoidon periaatteita ja hoitaen ne tehtävät, joista Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa säädetään.

Hallintoviranomainen vastaa valtion talousarvioon pääluokkaansa otettujen rakennerahastovarojen ja vastaavien kansallisten varojen osoittamisesta välittävien toimielinten käytettäväksi. Varojen osoittamispäätöksessä se voi asettaa välittävän toimielimen noudatettavaksi asiaa koskevaan Euroopan unionin tai kansalliseen lainsäädäntöön perustuvia ehtoja ohjelman hallinnoinnista, tuen myöntämisestä, maksamisesta, seurannasta ja valvonnasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallintoviranomaisen tehtävistä.

9 §

Rakennerahasto-ohjelman todentamisviranomainen

Todentamisviranomainen hoitaa sille yleisasetuksen 165 artiklan mukaan kuuluvat sekä

tässä laissa ja alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa laissa (8/2014) säädetyt tehtävät.

Todentamisviranomainen voi yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisen kanssa asettaa 8 §:n 2 momentin mukaiseen varojen osoittamispäätökseen välittävien toimielinten noudatettavaksi sellaisia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä sen 1 momentin mukaisten tehtävien hoitamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä todentamisviranomaisen tehtävistä.

10 §

Rakennerahasto-ohjelman tarkastusviranomainen

Yleisasetuksen 123 artiklan 4 kohdan mukainen tarkastusviranomainen toimii valtiovarainministeriössä valtiovarain controller-toiminnon yhteydessä. Tarkastusviranomaisen on oltava hallinto- ja todentamisviranomaisesta toiminnallisesti riippumaton.

Tarkastusviranomainen hoitaa sille Euroopan unionin lainsäädännössä sekä tässä laissa ja alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa laissa säädetyt tehtävät. Se vastaa myös yleisasetuksen 124 artiklan 2 kohdan mukaisen riippumattoman tarkastuselimen tehtävistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä.

11 §

Välittävä toimielin

Välittävä toimielin vastaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä siten kuin niistä erikseen laissa säädetään.

Välittävällä toimielimellä tulee olla sekä Euroopan unionin että kansallisen lainsäädännön mukaiset edellytykset tehtävän hoitamiseen.

Välittäviä toimielimiä ovat työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, maakuntien liitot, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja Innovaatorahoituskeskus Tekes.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä välittävälle toimielimille asetettavista edellytyksistä ja tehtävistä.

12 §

Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (*vähävaraisten rahasto*) mukaisista jäsenvaltiolle kuuluvista tehtävistä.

Ohjelman tarkastusviranomainen toimii valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnon yhteydessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä.

13 §

Alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta

Alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamista, ohjelmatyön kokonaisuuden seuranta ja tuloksellisuuden arviointia sekä ennakointia varten työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta, jonka tehtävänä on erityisesti:

1) sovittaa yhteen kansallisten alueiden kehittämistä koskevien päätösten, suunnitelmien ja ohjelmien, kumppanuussopimuksen, rakennerahastojen, maaseuturahaston ja kalatalousrahaston ohjelmien valmistelua ja toteuttamista;

2) seurata 1 kohdassa tarkoitettujen päätösten, suunnitelmien, ohjelmien sekä sopimusten kokonaisuuden tuloksellisuutta sekä arvioida niiden vaikuttavuutta; ja

3) käsitellä 1 kohdassa tarkoitettuihin ohjelmiin liittyviä lainsäädäntöehdotuksia ja muita ohjelmien toteuttamiseen liittyviä keskeisiä asiakirjoja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta voi tehdä ehdotuksia yhteensovittamisen ja vaikuttavuuden parantamiseksi työ-

ja elinkeinoministeriölle sekä hallintoviranomaisille ja rakennerahasto-ohjelman seurantakomitealle.

Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan ja määrää sen puheenjohtajan. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää neuvottelukunnan jäsenistön muutoksista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta ja tarkemmista tehtävistä.

14 §

Seurantakomitea

Rakennerahasto-ohjelman täytäntöönpanon, vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden seuranta varten on seurantakomitea. Seurantakomitea hoitaa sille Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyt tehtävät.

Valtioneuvosto asettaa seurantakomitean ja määrää sen puheenjohtajan. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää muutoksista seurantakomitean kokoonpanossa ja jäsenistössä. Seurantakomitea voi kutsua asiantuntijoita. Seurantakomitean kokoonpanoon ja jäseniin sovelletaan, mitä niistä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään. Seurantakomitea laatii itselleen työjärjestyksen.

Seurantakomitean jäsenen tämän toimissa tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Seurantakomitean on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee kanta, jota kaksi kolmannesta äänestäneistä on kannattanut.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä seurantakomitean toimikaudesta, kokoonpanosta, jäsenistä ja tehtävistä.

15 §

Seurantakomitean sihteeristö

Seurantakomitealla on sihteeristö, jonka seurantakomitea nimeää ja määrää sille tehtävät. Sihteeristössä ovat edustettuina tasapuo-

lisesti seurantakomitean jäsenistössä olevat viranomaiset.

Sihteeristön tehtävänä on hoitaa seurantakomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä.

16 §

Yhteistyöryhmät

Tässä laissa tarkoitettujen erityisohjelmien tai muiden aluepoliittisesti merkittävien kokonaisuuksien valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamista sekä ennakointia, seurantaa ja arviointia varten voidaan asettaa yhteistyöryhmiä. Yhteistyöryhmissä ovat edustettuina jäsenet sellaisista ministeriöistä ja muista tahoista, joilla on keskeinen merkitys asian toteuttamisen kannalta. Yhteistyöryhmät asetetaan erityisohjelman toteuttamiseksi, muut yhteistyöryhmät asetetaan hallituskaudeksi.

Valtioneuvosto asettaa yhteistyöryhmät ja määrää niiden puheenjohtajat. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää yhteistyöryhmien jäsenistön muutoksista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteistyöryhmien kokoonpanosta, toimikaudesta, työskentelytavoista ja tehtävistä.

17 §

Maakunnan liiton tehtävät

Maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja siinä tehtävässä:

1) vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja toimii tällöin yhteistyössä valtion viranomaisten, alueen keskuskaupunkien ja muiden kuntien, yliopistojen ja korkeakoulujen sekä muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa sekä Lapin maakunnassa saamelaiskäräjien kanssa; yhteistyöstä voidaan laatia yhteistyösopimuksia;

2) kehittää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ottaen huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet;

3) osallistuu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä tarvittavin osin aluehal-

lintovirastojen strategisten ohjausasiakirjojen laatimiseen sekä osallistuu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tulossopimuksia koskeviin neuvotteluihin alueen kehittämistavoitteiden huomioon ottamiseksi;

4) vastaa alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoinnin yhteensovittamisesta ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelusta osana koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnittelua;

5) vastaa kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamisesta osana maakuntaohjelman toteuttamista;

6) vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa muualla kuin Helsingin seudulla;

7) vastaa alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien osalta suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa;

8) laatii kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien hanke-esitysten kiireellisyysjärjestyksen seuraavaa neljää vuotta koskevaan rahoitussuunnitelmaan, lukuun ottamatta liikunnan koulutuskeskusten hankkeita;

9) asettaa alueelliset liikuntaneuvostot;

10) edistää julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan;

11) vastaa ennakoinnin yhteensovittamisesta maakunnassa, arvioi ja seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä sekä kehittämistoiminnan vaikuttavuutta;

12) edistää kuntien ja maakuntien välistä yhteistyötä, hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä; sekä

13) hoitaa muut tässä laissa säädetty tehtävänsä.

18 §

Maakuntien liittojen yhteistoiminta-alueet

Maakuntien liittojen yhteistoiminnan järjestämiseksi maa jaetaan maakuntien yhteis-

toiminta-alueisiin. Maakunnan liitto voi kuulua 19 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi vain yhteen yhteistoiminta-alueeseen.

Maakuntien liittojen yhteistoiminta-alueen on muodostettava toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukainen kokonaisuus yhteistoiminnan kohteena olevien tehtävien hoitamiseksi. Yhteistoiminta-aluejako tulee ottaa huomioon muodostettaessa sellaisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueita, joissa hoidetaan kaikkia keskuksen toimialaan kuuluvia tehtäviä.

19 §

Yhteistoiminnassa hoidettavat tehtävät

Maakuntien liittojen yhteistoiminnan piiriin kuuluu sellaisten 17 §:ssä tarkoitettujen tehtävien käsittely ja niitä koskeva päätöksenteko, jotka:

- 1) ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä;
- 2) sisältyvät maakuntaohjelmiin ja niiden toimeenpanosuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin, kuten liikennettä koskeviin suunnitelmiin; sekä
- 3) koskevat pääosin koko yhteistoiminta-alueetta.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen jäsenkunnat voivat yhtäpitävin päätöksin tai perussopimuksessa antaa muitakin alueiden kehittämiseen tai maakunnan suunnitteluun liittyviä tehtäviä yhteistoiminnassa käsiteltäviksi ja päätettäviksi.

20 §

Yhteistoiminta-alueen päätöksenteon järjestäminen

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen jäsenkuntien on sovittava yhteistoiminnan piiriin kuuluvien asioiden käsittelyn ja päätöksenteon järjestämisestä joko siten, että päätösvaltaa käyttää maakuntien liittojen yhteinen toimielin, tai siten, että päätösvaltaa käyttävät maakuntien liitot yhtäpitävin päätöksin.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen on sovittava yhteistoiminnassa käsiteltävien ja päätettävien asioiden valmistelusta ja sitä koskevista vastuista.

21 §

Maakuntien liittojen yhteinen toimielin ja sen valitseminen

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen valtuustot asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet, jos 3 momentissa tarkoitettussa yhteistoimintasopimuksessa niin määrätään. Muussa tapauksessa yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat maakunnan liiton jäsenkunnat asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet samassa yhteydessä ja samaa menettelyä käyttäen kuin ne valitsevat edustajansa maakuntien liittojen valtuustoon. Toimielimessä edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee valittaessa vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen jäsenkuntien alueella vaalilaissa (714/1998) säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Jos 1 momentissa tarkoitettu yhteinen toimielin päätetään valita kesken kunnallisvaalien mukaan määräytyvän toimikauden, yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen valtuustot valitsevat sen jäsenet ensimmäisen kerran.

Yhteisen toimielimen jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista, toimielimen muista kuin laissa säädetyistä tehtävistä sekä muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista sovitaan yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien yhteistoimintasopimuksessa. Sopimuksen hyväksymiseen sovelletaan muutoin, mitä kuntalain (365/1995) 79 §:n 1 momentissa säädetään kuntayhtymän perussopimuksesta.

22 §

Yhteistoimintaan velvoittaminen

Valtioneuvosto voi velvoittaa yhteistoiminta-alueen maakuntien liitot ja niiden jä-

senkunnat aloittamaan yhteistoimintaa koskevat neuvottelut ja samalla määrätä yhteistoiminnan käynnistämiseksi välttämättömistä asioista. Valtioneuvoston määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen jäsenkunnat pääsevät sopimukseen yhteistoiminnasta.

Jos 20 §:n 1 momentissa tarkoitettuja yhtäpitäviä päätöksiä ei saada maakuntien liitoissa tehtyä ja siitä on merkittävää haittaa valtion ja kuntien väliselle yhteistyölle alueiden kehittämisessä, valtioneuvosto voi velvoittaa jäsenkunnat edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitettua yhteisen toimielimen perustamiseen.

23 §

Maakuntien liittojen muu yhteistyö

Maakuntien liitot voivat sopia yhteistyöstä muita kuin 19 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä koskevissa asioissa, jos se on 17 §:n mukaisten tehtävien asianmukaisen hoidon kannalta tarpeellista.

24 §

Maakunnan yhteistyöryhmä

Maakunnassa on alueen kehittämiseen vaikuttavien suunnitelmien ja sopimusten sekä kansallisten ja Euroopan unionin osarahoittamien ohjelmien toimeenpanon yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä.

Maakunnan yhteistyöryhmä toimii yleisasetuksen 5 artiklan mukaisena kumppanuuselimenä maakunnassa.

Yhteistyöryhmän asettaa maakunnan liiton hallitus. Yhteistyöryhmän jäsenet asetetaan kunnanvaltuuston toimikaudeksi ja saamelaiskäräjien osalta saamelaiskäräjien toimikaudeksi.

Yhteistyöryhmässä on oltava kattavasti edustettuina maakunnan alueen kehittämisen kannalta seuraavat keskeiset tahot:

1) alueen kunnat ja maakunnan liitto sekä Lapin maakunnassa lisäksi saamelaiskäräjät;

2) ohjelmia rahoittavat valtion viranomaiset ja muut yhteistyöryhmän tehtävien kannalta merkittävät valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot;

3) alueen kehittämisen kannalta keskeisiä tahoja kuten työmarkkina- ja elinkeinojärjestöjä sekä kansalaisyhteiskuntaa kuten ympäristöjärjestöjä ja tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä vastaavia järjestöjä.

Maakunnan liiton hallitus nimeää yhteistyöryhmälle puheenjohtajan, jonka tulee olla kuntalaisia tarkoitettu luottamushenkilö, sekä 4 momentissa tarkoitettujen tahojen ehdotuksesta kolme varapuheenjohtajaa, joiden tulee olla yhteistyöryhmän jäseniä.

Yhteistyöryhmä voi asettaa jaostoja yhteistyöryhmässä käsiteltävien muiden kuin 27 §:n 4 momentin mukaisten asioiden valmistelua varten sekä kutsua asiantuntijoita.

25 §

Maakunnan yhteistyöryhmän jäsenten asema

Maakunnan yhteistyöryhmän ja sen asettaman jaoston jäsenien sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Jäsenistä on voimassa, mitä kuntalain 32 b ja 33 §:ssä, 34 §:n 1 momentin 1 kohdassa sekä 36—41 ja 43 §:ssä säädetään luottamushenkilöistä. Maakunnan liittoon pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö voidaan kuitenkin valita yhteistyöryhmän jäseneksi.

Edellä 24 §:n 4 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tahoja edustaville yhteistyöryhmän jäsenille maksettaviin palkkioihin ja ansionmenetykskorvauksiin sekä matkakustannusten ja muiden heille tehtävän hoitamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen sovelletaan, mitä kuntalain 42 §:ssä säädetään luottamushenkilöistä. Mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tahojen edustajille maksettavista palkkioista ja korvauksista vastaa taho, jota jäsen edustaa.

26 §

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö

Maakunnan yhteistyöryhmällä on rakennerahastovaroja ja muuta tukea myöntävien viranomaisten edustajista koostuva sihteeristö. Maakunnan yhteistyöryhmä päättää sihteeristön kokoonpanosta siten, että tukea myöntä-

vät viranomaiset tulevat tasapuolisesti edustetuiksi.

Sihteeristön tehtävänä on hoitaa yhteistyöryhmän asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä.

Sihteeristön tehtävänä on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, seurata ja sovittaa yhteen maakunnan alueella valmisteltavia kansallisten sekä rakennerahasto-ohjelmien, maaseuturahaston ja meri- ja kalatalousrahaston hankkeita ja raportoida niistä yhteistyöryhmälle.

27 §

Maakunnan yhteistyöryhmän päätöksenteko ja hallintomenettely

Jollei jäljempänä toisin säädetä, päätöksenteosta ja hallintomenettelystä maakunnan yhteistyöryhmässä on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalain 50, 54, 55 sekä 57—62 §:ssä säädetään. Muilta osin yhteistyöryhmän hallintomenettelyyn sovelletaan hallintolakia (434/2003).

Maakunnan liitto vahvistaa maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen, jossa määrätään asian valmistelusta, esittelystä ja päätöksenteosta yhteistyöryhmässä, käsiteltävien hankkeiden koosta ja sisällöstä, jaostojen perustamisesta, niiden kokoonpanosta sekä tarkemmista tehtävistä. Muutoin työjärjestykseen sovelletaan, mitä kuntalaissa säädetään johtosäännöstä.

Yhteistyöryhmän on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee mielipide, jota kaksi kolmannelle äänestäneistä on kannattanut.

Rahoittava viranomainen ei voi myöntää maakunnan kehittämisen kannalta merkittävälle tai kokonaiskustannusarvioltaan suurelle alueelliseen suunnitelmaan perustuvalla hankkeella rakennerahaston tukea, jos yhteistyöryhmä ei ole hanketta puoltanut. Rahoittava viranomainen voi poiketa yhteistyöryhmän rahoittamista koskevasta puoltavasta lausunnosta, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä taikka jos hanke ei olisi ohjelmanmukainen. Jos rahoittajataho aikoo yhteistyöryhmän puoltavasta lausunnosta huolimatta

tehdä siitä poikkeavan rahoituspäätöksen, sen tulee antaa yhteistyöryhmälle asiasta tieto sekä edellä mainittuihin syihin liittyvät perustelut. Yhteistyöryhmän lausuntoa koskeviin päätöksiin ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Yhteistyöryhmä saa valtakunnallisiin teemoihin sisältyvistä hankkeista tiedot asianomaisilta ministeriöiltä.

Liike- ja ammattisalaisuuden piiriin kuuluvia yksittäisiä yrityshanke-esityksiä ei voida käsitellä yhteistyöryhmässä. Yhteistyöryhmä saa ennen päätöksentekoa yhteenvetotiedot saapuneista yritystukihakemuksista.

28 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävänä on alueen maakuntaohjelmassa määriteltyjen kehittämistavoitteiden toteuttamiseksi ja eri ohjelmien ja rahoitusvälineiden yhteensovittamiseksi:

1) hyväksyä ja tarvittaessa tarkistaa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma, jolla suunnataan maakuntaan osoitettua rakennerahastojen ja vastaavaa kansallista rahoitusta sekä muuta alueen kehittämiseen vaikuttavaa rahoitusta;

2) käsitellä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja tarvittavilta osin aluehallintoviraston esitykset strategiseksi tulostavoite-asiakirjaksi;

3) antaa tarvittaessa lausuntoja sen toimialueelle kohdistuvista rakennerahasto-ohjelman valtakunnallisista teemoista sekä maaseuturahaston tai muista aluekehityksen kannalta merkittävistä hankesuunnitelmista sekä asettaa tärkeysjärjestykseen alueen osallistumisen niihin; lausunto ei ole rahoittajaa velvoittava;

4) antaa 27 §:n 4 momentin mukainen sitova lausunto alueelliseen suunnitelmaan sisältyvästä hankehakemuksesta;

5) edesauttaa laajojen, aluekehittämisen kannalta merkittävien hankekokonaisuuksien valmistelua ja edistää niiden toteuttamista eri rahoitusvälineillä;

6) tehdä tarvittaessa rakennerahasto-ohjelman seurantakomitean hyväksymiä valintakriteerejä tarkentavia alueellisia valintakriteerejä ja ilmoittaa niistä hallintoviranomaiselle

sekä huolehtia tarvittavista menettelytavoista niiden soveltamiseksi alueella;

7) määritellä tarvittavat alueelliset menettelyt, joilla varmistetaan rahoitettaviksi hyväksyttävien hankkeiden mahdollisten ympäristövaikutusten selvittäminen ennen rahoituspäätösten tekoa;

8) raportoida rakennerahasto-ohjelman toteutumisesta hallintoviranomaiselle ja tarvittaessa esittää sille rakennerahasto-ohjelmaa koskevia muutostarpeita;

9) tiedottaa rakennerahasto-ohjelman toimeenpanosta;

10) hoitaa tarvittaessa myös muita tehtäviinsä liittyviä ja rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon liittyviä tehtäviä, joista tarvittaessa määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Maakunnan yhteistyöryhmän tulee tehtäviensä hoitamista varten saada ennakkoon tarvittavat tiedot rakennerahastojen valtakunnallisista teemoista ja niiden rahoituksesta.

3 luku

Ohjelmatyö

29 §

Valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet

Valtioneuvosto päättää hallituskaudeksi valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä. Valtioneuvoston aluekehittämispäätös ohjaa eri hallinnonalojen ja maakuntien alueiden kehittämistä ja niiden toimenpiteiden yhteensovittamista. Alueiden kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät osana aluekehittämispäätöstä hallinnonalaansa varten aluekehittämisen tavoitteet ja keskeiset toimenpiteensä. Lisäksi aluekehittämispäätöksessä voidaan päättää painopisteitä toteuttavien erityisohjelmien käynnistämistä.

Viranomaisten ja maakuntien liittojen tulee ottaa huomioon aluekehittämispäätös sekä edistää sen toteuttamista. Ministeriöiden tulee pyytää työ- ja elinkeinoministeriöltä lausunto, jos ne tai hallinnonalaansa keskushallintoviranomaiset ja liikelaitokset valmistele- vat alueelliseen kehitykseen merkittävästi

vaikuttavia toimenpiteitä, jotka eivät sisälly aluekehittämispäätökseen tai ne eivät tule käsiteltyä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa muussa yhteisessä valmistelussa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä aluekehittämispäätöksen sisällöstä ja seurannasta sekä ministeriöiden tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittelyn sisällöstä sekä 1 momentissa noudatettavista menettelyistä.

30 §

Erityisohjelmat

Aluekehittämispäätöksen toteuttamiseksi valtioneuvosto voi käynnistää pääasiassa useampaa kuin yhtä hallinnonalaan koskevia määräraikaisia erityisohjelmia, jotka se hyväksyy.

Erityisohjelmien alueellista toimeenpanoa koskevia ohjelmaesityksiä voivat laatia julkisoikeudelliset tai yksityisoikeudelliset yhteisöt ja säätiöt. Alueelliset ohjelmaesitykset on sovitettava yhteen maakuntaohjelmien kanssa. Alueelliset ohjelmat hyväksyy asianomainen ministeriö tai maakunnan liitto.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säädöksiä erityisohjelmien tavoitteista ja sisällöstä sekä niitä valmisteltaessa, toimeenpantaessa, seurattaessa ja arvioitaessa noudatettavasta menettelystä.

31 §

Kestävä kaupunkikehittäminen

Rakennerahasto-ohjelman kestävästä kaupunkikehittämisestä tukevien yhdennettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi työ- ja elinkeinoministeriö valitsee ne kaupungit, joiden on yhteistyössä laadittava kestävä kaupunkikehittämisen suunnitelma. Suunnitelman ja sille aluekehitysrahastosta myönnettävän rahoituskehityksen hyväksyy työ- ja elinkeinoministeriö.

Suunnitelman toteuttamiseksi myönnettävästä sosiaalirahaston rahoituskehityksestä päättää asianomainen maakunnan yhteistyöryhmä.

Aluekehitysrahastosta rahoitettavat hankkeet on rahoitettava kaupungin esityksen mukaisesti, jos ne ovat asiaa koskevan lainsä-

dännön ja rakennerahasto-ohjelman sekä kaupunkien laatiman kehittämissuunnitelman mukaisia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kestävän kaupunkikehittämisen suunnitelman sisällöstä, toiminnassa noudatettavasta menettelystä sekä toiminnasta vastaavasta tahosta.

32 §

Maakuntaohjelma

Maakunnan liitto laatii maakuntasuunnitelmaan perustuvan määräaikaisen maakuntaohjelman. Se sisältää maakunnan mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet, kuvauksen maakunnan kehittämisen kannalta keskeisistä hankkeista ja muista olennaisista toimenpiteistä, laadittavista yhteistyösopimuksista tavoitteiden saavuttamiseksi ja tarvittaessa määrittelyn alueen kuntien yhteistyöalueista sekä suunnitelman ohjelman rahoittamiseksi. Lapin maakunnassa maakuntaohjelmaan sisältyy saamelaiskulttuuria koskeva osa.

Maakuntaohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon maakuntasuunnitelma, aluekehittämispäätös ja maakuntaa koskevat muut tässä laissa tarkoitetut ohjelmat. Maakuntaohjelma on laadittava siten, että varmistetaan sen vaikuttavuus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja tarvittavin osin aluehallintovirastojen strategisten ohjausasiakirjojen painopisteisiin ja sisältöön.

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten ja alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa. Lapin maakunnassa saamelaiskulttuuria koskevan osan valmistelee saamelaiskäräjät. Maakuntaohjelma laaditaan kunnanvaltuuston toimikausittain neljäksi vuodeksi. Maakuntaohjelman hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin. Maakuntaohjelmaa tarkistetaan tarvittaessa aluekehittämispäätöksen perusteella sekä tarvittaessa muulloinkin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakuntaohjelmaa laa-

dittaessa noudatettavasta sisällön rakenteesta, menettelystä ja aikataulusta.

33 §

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma

Maakunnan liiton johdolla valmistellaan kahden vuoden välein maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma maakunnan yhteistyöryhmän hyväksyttäväksi. Suunnitelmaa voidaan tarvittaessa tarkistaa vuosittain.

Suunnitelma sisältää keskeisiä maakuntaohjelmaa toteuttavia hanke- ja toimenpiteesityksiä sekä kuvaukset niitä koskevista yhteistyösopimuksista, kannanoton rakennerahasto-ohjelman valtakunnallisiin teemoihin kuuluvista hankehauista ja -suunnitelmista ja alueen osallistumisesta niihin sekä painopisteet, joihin kansallista ja Euroopan unionin rahoitusta kohdennetaan. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan 18 §:ssä tarkoitettujen maakuntien yhteistoiminta-alueiden ja muut maakuntien yhteiset toimenpiteet ja keskushallinnolle tehtävät aloitteet.

Toimeenpanosuunnitelma valmistellaan yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muiden valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman toteuttamiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman sisällön rakenteesta, sitä laadittaessa noudatettavasta aikataulusta ja menettelystä.

34 §

Maakuntaohjelman asema

Viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelmat ja niiden toimeenpanosuunnitelmat sekä edistää niiden toteuttamista. Viranomaisten on myös muutoin arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia alueen kehitykseen.

Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista alueen kehittämisen kannalta merkittävistä suunnitelmista ja

toimenpiteistä, jotka eivät sisälly maakunta-ohjelmaan tai poikkeavat siitä merkittävästi.

Ennen kuin valtion viranomaisen tekee sellaisen valtion paikallis- tai aluehallinnon toimielimiä, niiden toimialueita, toimipaikkoja tai toimielimistä saatavia palveluja koskevan päätöksen, joka saattaa heikentää asiakaspalvelun saatavuutta tai tekee valtioneuvostolle aloitteen sellaisen päätöksen tekemiseksi, sen on pyydettävä lausunto kunnalta, jota asia koskee. Jos asia koskee kahta tai useampaa kuntaa, lausunto on pyydettävä myös maakunnan liitolta. Jos valtion viranomaisen aikoo poiketa lausunnosta, sen on neuvoteltava asianomaisen kunnan ja maakunnan liiton kanssa.

35 §

Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmat

Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahaston, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston sekä Euroopan meri- ja kalatalousrahaston ohjelmien rahoituksen kohdentamisesta, tavoitteista ja toteutustavasta laaditaan kumppanuussopimus Euroopan komission kanssa. Kumppanuussopimuksen laadinnasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden sopimuksen mukaisten ohjelmien laatimiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitetun kansallisen toimenpideohjelman valmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Ohjelma valmistellaan yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen sekä muiden ohjelman toteuttamiseen osallistuvien tai muuten alueiden kehittämisen kannalta merkittävien yhteisöjen kanssa. Ohjelmaehdotuksen on sisällettävä Euroopan unionin lainsäädännössä esitetyt asiat. Lisäksi ohjelmaa laadittaessa on otettava huomioon aluekehittämissä päätöksessä esitetyt linjaukset ja alueelliset suunnitelmat. Ohjelmaan sisältyvien valtakunnallisten teemojen valmistelusta vastaavat asianomaiset ministeriöt työ- ja elinkeinoministeriön johdolla.

Toimenpideohjelman valmisteluun liittyy

vien alueellisten suunnitelmien valmistelusta vastaavat maakuntien liitot yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden ohjelman toteuttamiseen osallistuvien yhteisöjen kanssa. Alueellisten suunnitelmien on perustuttava Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön lisäksi alueen maakuntaohjelmiin ja työ- ja elinkeinoministeriön antamiin valtakunnallisiin linjauksiin.

Euroopan alueellisen yhteistyön -ohjelmat valmistellaan yhteistyössä ohjelman toteuttamiseen osallistuvien jäsenvaltioiden kanssa.

Valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamisesta sekä yleisasetuksen 5 artiklan mukaisesta kumppanuudesta ja monitasohallinnon mukaisesta käsittelystä keskushallinnossa vastaa 13 §:ssä tarkoitettu alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta. Valtioneuvosto päättää kumppanuussopimuksen ja ohjelmaehdotuksen antamisesta Euroopan komissiolle. Ohjelman ja kumppanuussopimuksen muuttamisessa noudatetaan, mitä niiden valmistelusta säädetään. Työ- ja elinkeinoministeriö voi seurankomitealta hyväksynnän saatuaan tehdä rakennerahasto-ohjelmaan sellaisia muutoksia, jotka eivät ole merkitykseltään huomattavia eivätkä muuta ohjelmalle osoitettavan kansallisen julkisen rahoituksen kokonaisuuttua.

Toimenpideohjelman valtakunnallisten teemojen käsittelyä varten ja toteuttamisen tukemiseksi voivat asianomaiset ministeriöt asettaa ohjausryhmiä. Ohjausryhmien kokoonpanossa on huomioitava yleisasetuksen 5 artiklassa kumppanuudelle ja monitasohallinnolle säädetyt edellytykset.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ohjelmien ja suunnitelmien valmistelusta ja sisällöstä sekä ohjausryhmien kokoonpanosta ja tehtävistä.

4 luku

Jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi

36 §

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Euroo-

pan unionin lainsäädännön mukaan jäsenvaltiolle kuuluvista ohjelmien valmisteluun, hallinnointiin ja valvontaan liittyvistä tehtävistä.

37 §

Seurantakomiteat

Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteen yhteistyöohjelmissa on seurantakomitea, jonka asettamisesta ja kokoonpanosta sopivat ohjelmaan osallistuvat jäsenvaltiot. Seurantakomitean suomalaiset jäsenet nimeää valtioneuvosto. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää vaihdoksista komitean kokoonpanossa suomalaisten jäsenten osalta. Seurantakomitean jäseniin ja kokoonpanoon sovelletaan, mitä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

Seurantakomitea voi asettaa hankkeiden valintaa varten hallintokomitean sekä ohjelman toteuttamista tukevia työryhmiä. Hallintokomitean suomalaiset jäsenet nimeää työ- ja elinkeinoministeriö. Seurantakomitea voi kutsua asiantuntijoita.

Muilta osin seurantakomiteaan sovelletaan, mitä 14 §:ssä säädetään.

38 §

Hallintoviranomainen ja todentamisviranomainen

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen yhteistyöohjelman hallintoviranomaisena toimii ohjelma-asiakirjassa nimetty viranomainen tai yhteisö. Suomalaisena hallintoviranomaisena voi olla maakunnan liitto tai eurooppalaisen alueellisen yhteistyön yhtymästä annetussa laissa (554/2009) tarkoitettu suomalainen yhtymä.

Hallintoviranomainen vastaa yhteistyöohjelman hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen sekä hoitaa ne tehtävät, joista säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä. Hallintoviranomainen voi lisäksi hoitaa 9 §:n mukaiset todentamisviranomaisen tehtävät. Lisäksi hallintoviranomainen hoitaa yhteis-

työohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

39 §

Tarkastusviranomainen

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen yhteistyöohjelmassa tarkastusviranomaisena toimii ohjelma-asiakirjassa nimetty viranomainen. Tarkastusviranomaisen tehtävät on erotettava 38 §:ssä tarkoitettujen hallinto- ja todentamisviranomaisien tehtävistä niin, että tarkastusviranomaisen riippumattomuus voidaan taata.

Tarkastusviranomainen hoitaa sille Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut tehtävät. Lisäksi tarkastusviranomainen hoitaa kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin tässä laissa jäljempänä säädetään.

40 §

Tarkastajaryhmä

Edellä 39 §:ssä tarkoitettua tarkastusviranomaista avustaa tarkastajaryhmä. Tarkastajaryhmään kuuluu edustaja jokaisesta yhteistyöohjelmaan osallistuvasta jäsenvaltiosta sekä tarkastusviranomaisen tehtävistä vastaavan jäsenvaltion tai kolmannen maan edustajat. Edustajan vastuulla on toimittaa tarkastusviranomaisen työtään varten edellyttämät tiedot menoista, jotka ovat aiheutuneet sen alueella.

Tarkastajaryhmän suomalaisen jäsenen nimittää työ- ja elinkeinoministeriö. Tarkastajaryhmän puheenjohtajana toimii yhteistyöohjelman tarkastusviranomainen.

41 §

Valvoja

Työ- ja elinkeinoministeriö nimeää hankkeen suomalaiselle tuensaajalle valvojan.

Valvojan tulee olla julkishallinnon- ja talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja), Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) taikka kauppakamarin-

hyväksymä tilintarkastaja (HTM- tilintarkastaja). Valvojan tulee olla riippumaton tuen saajasta. Valvojalla on oltava muutoinkin riittävä ammattitaito tehtävän hoitamiseen. Valvojan sovelletaan tämän toimiessa tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

42 §

Valvojan tehtävät

Valvojaksi nimetty tarkastaa, että osarahoitetut tuotteet ja palvelut on toimitettu ja että tuensaajat ovat maksaneet ilmoittamansa menot ja että ne ovat sovellettavan Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön, yhteistyöohjelman ja asetettujen tukikelpoisuusehtojen mukaiset. Lisäksi valvoja tarkastaa yhteistyöohjelman hallintoviranomaisen edellyttämät asiat.

Valvojalla on oikeus suorittaa tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa hankkeeseen liittyviä tuensaajaan kohdistuvia tarkastuksia. Tarkastuksen suorittamiseksi tarkastettava on velvollinen ilman aiheutonta viivytystä ja korvauksetta esittämään valvojalle kaikki tarvittavat tiliasiakirjat sekä muun varojen käyttöön liittyvän aineiston samoin kuin muutoinkin avustamaan tarkastuksessa.

Valvojalla on oikeus ottaa tiliasiakirjat ja muu edellä tarkoitettu aineisto haltuunsa tarkastuksen vaatimaksi kohtuulliseksi ajaksi, jos tarkastus sitä edellyttää. Valvojan pyynnöstä tarkastettavan tulee antaa myös muut tarkastuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi tarvittavat tiedot.

Valvojalla on oikeus tehtävän edellyttämässä laajuudessa tarkastaa kaikki rahoituksen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä olevat seikat. Valvojalla on oikeus tarkastuksen suorittamiseksi päästä tarkastettavan hallitsemiin tai käytössä oleviin tiloihin. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

43 §

Varojen jako

Työ- ja elinkeinoministeriö jakaa aluekehitysrahaston varoja vastaavan valtion rahoitusosuuden asianomaisille ministeriöille, maakuntien liitoille ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Jaon edellyttäessä valtioneuvoston käsittelyä työ- ja elinkeinoministeriö tekee esityksen valtioneuvostolle.

44 §

Vastuu rakennerahastovaroista eräissä tapauksissa

Valtion velvollisuuteen suorittaa rakennerahastojen tuki hallintoviranomaiselle siinä tapauksessa, että johtava tuensaaja ei ole saanut perittyä takaisin aiheettomasti maksettuja tukia tuensaajilta, sovelletaan, mitä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

5 luku

Erinäiset säännökset

45 §

Yhteistyösopimus

Tässä laissa tarkoitettujen ohjelmien tai suunnitelmien toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia, joissa sovitaan ohjelmiin tai suunnitelmiin sisältyvien toimenpiteiden ja hankkeiden toteuttamisesta. Yhteistyösopimus laaditaan yhteistyössä toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien viranomaisten sekä muiden alueen kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa. Yhteistyösopimus laaditaan määräajaksi. Sopimuksen valmistelun yhteydessä tulee varmistaa sen yhteensopivuus aluekehittämisspätöksen ja asianomaisen alueen maakuntaohjelman tavoitteiden kanssa. Sopimuksen allekirjoittavien viranomaisten on otettava sopimukset huomioon toimintaansa ja talouttaan koskevia suunnitelmia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa

tarkempia säännöksiä yhteistyösopimusta laadittaessa noudatettavasta menettelystä.

46 §

Ohjelmien seuranta ja arviointi

Tämän lain mukaisia ohjelmia valmisteltaessa niitä arvioidaan sen mukaan kuin arvioinnista erikseen säädetään.

Tämän lain mukaisten ohjelmien toteutumista ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan ohjelmassa määriteltyjen seurantatietojen avulla.

Aluekehittämispäätöksen toteutumisen seurannasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Kukin ministeriö vastaa hallinnonalansa alueiden kehittämisen tavoitteiden seurannasta. Erityisohjelmien seurannasta vastaa asianomainen ministeriö.

Maakuntaohjelmien arvioinnista vastaa maakunnan liitto. Maakuntaohjelmaa toteuttavat viranomaiset toimittavat maakuntien liitoille maakuntaohjelmien seurantaa koskevat tiedot.

Maakuntaohjelmien ja erityisohjelmien tavoitteiden saavuttamista, vaikutuksia ja toimeenpanoa arvioidaan vähintään kerran ohjelmakauden aikana. Arvioinnit tekee ulkopuolinen arvioitsija.

Edellä 35 §:ssä tarkoitettujen ohjelmien arvioinnista säädetään erikseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arvioinnissa ja seurannassa noudettavista menettelyistä ja käytettävistä tunnusluvuista.

47 §

Aluejaot

Valtioneuvosto voi määrätä maan heikoimmin kehittyneet alueet kehittämistarpeiden perusteella I ja II -tukialueiksi. Jako tapahtuu pääasiassa kokonaisten kuntien ja tarvittaessa myös kunnan osien muodostamien alueiden pohjalta. Alueita määrittäessä otetaan huomioon Euroopan unionin alueluokitusjärjestelmä ja hallinnollisista rajoista riippumaton alueiden tunnistaminen sekä tarkemmalla tasolla ainakin työssäkäynti, asiointi, kuntien välinen yhteistyö ja liikenneyhteydet. Yleiset

määräämis- ja jakoperusteet tukialueisiin säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvosto voi määrätä äkillisiksi rakennemuutosalueiksi sellaiset alueet, joihin on kohdistunut tai arvioidaan kohdistuvan voimakkaita työpaikkavähennyksiä tai muita äkillisiä alueen talouteen vaikuttavia seikkoja.

Valtioneuvosto voi saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) 14 §:ssä tarkoitettua saaristoasiain neuvottelukuntaa kuultuaan määrätä mainitun lain 9 §:n nojalla saaristokunnaksi määrätyn kunnan ja sellaisen muun kunnan saaristo-osan, johon valtioneuvosto on päättänyt sovellettavaksi saaristokuntaa koskevia säännöksiä, I tai II -tukialueeseen.

48 §

Muutoksenhaku

Maakunnan liiton tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kuntalaissa oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja kunnallisvalituksesta säädetään.

Maakunnan yhteistyöryhmän tai maakuntien liittojen yhteisen toimielimen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen kuntalaissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitettujen työ- ja elinkeino-ministeriön, hallintoviranomaisen ja todentamisviranomaisen 7—9 §:n sekä seurantakomitean 14 §:n nojalla tekemiin päätöksiin haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

49 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan 20 päivänä tammikuuta 2014.

Tällä lailla kumotaan alueiden kehittämiseksi annettu laki (1651/2009) ja rakennerahostolaki (1401/2006).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Rakennerahasto-ohjelman, jonka toimeen-

pano on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, hallinointiin, seurantaan ja tarkastukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 2014

Tasavallan Presidentti
SAULI NIINISTÖ

Työministeri *Lauri Ihalainen*